

1128

219

Christus Deus.
sententiam

forma seruū.
iudex

49

50

post resurrectio-
nem Deus bonis &
malis varias man-
siones.

s. habebunt ma-
li in inferno.

tribuetq;

pœnam.

LIBER SEN-

TENTIARVM QVARTVS

tus, qui de Sacramentis Ecclesiasticis, & de resurrectione mortuorum, extremoq; iudicio differit, continet distinctiones 50.

DIST. I. Periocha.

Quid sacramentum vel sit, vel profit, abunde

Enodat quarti sectio prima libri.

Cum

vouet
40
aliquo confanguini
s existentibus
quomodo contra
hereticos sint.
gdu
42
qua efficitur
tenens puerū
ad baptisimū
vel confirmacionem.
44
et comparat
44
s. relinquet
hominem
totū
46
vent s. p. in deo
damnis.
initium
48
s. apparet in
C. 1.

DE SACRAMENTIS

Um in hoc quarto Sententiarum libro de sacramentalibus signis tractandum sit, & de finalis iudicii retributione: in primis aduertendum est, quid sacramenti nomine intelligamus. Sacramentum ergo (ut hic sumitur) est sacrae rei signum. Quanquam non omne tale signum, sacramentum est: sed id demum, quod ex institutione significans rei signat & similitudinem gerit, ut signum simul & causa existat. Est ergo inuisibilis gratiae forma visibilis, eiusdem gratiae gerens imaginem & causa existens. Quapropter & veteris legis sacramenta, quae solum gratiam significabant, non dicuntur proprie sacramenta. Etsi vero absque sacramentis Deus homini gratiam dare possit, ob humiliatorem tamen hominis sub sensibilibus creaturis, ac eiusdem eruditionem, quod per haec ad inuisibilia cognoscenda proficiat, & ob ipsius exercitationem, ne scilicet per ocium
ad

LIBER IIII.

220

ad peiora dilabatur, instituta sunt sacramenta in rebus & verbis consistentia. Sed iam de nouæ legis sacramentis dicendum est, si illud antè de circumcisione admonuerimus, eandem vim antiquitus hanc habuisse, quàm modo baptismus habet, si non quantum ad regni apertionem attinet, at certe quantum ad culpæ deletionem. Atq; hæc cū Abrahæ iam adulto data esset, postea octauo natiuitatis diè, cultro petrino fieri debebat, nisi fortasse in casu mortis id temporis anticipare licuerit. Quòd si puer ante octauum diem, post præceptam circumcisionem, sine ea obisset, de eo, vt modo de paruulis non baptizatis, fiebat, Quanquàm ante circumcisionem datam, in fide parentum pueri saluari poterant.

DIST. 2. Periocha.

Enumerat septem præsentia dona salutis

Sacra-

DE SACRAMENTIS

Sacramenta nouę legis amator ho-
mo.

Septem sunt nouę legis sacramē-
ta: baptismus scilicet, confirma-
tio, eucharistia, pœnitentia, vn-
ctio extrema, ordo, & coniugium.
Quorum quidem alia remediũ con-
tra peccatum præbent, & gratiam
conferent adiutricẽ, vt baptismus:
alia verò in remedium tantũ sunt,
vt coniugium: alia verò & gratia
& virtute nos fulciunt, vt ordo &
eucharistia. Quę ideo post Christi
aduentum instituta sunt, quia ex i-
pſius passione efficaciam sortita
sunt. Coniugium tamẽ etiam olim
ante peccatum institutum est, in sa-
cramētum scilicet & officium: post
peccatum verò, etiam in carnalis
concupiscentiæ ordinatur reme-
dium. De baptismo autem sacramē-
tali notandum, quòd ad ipsum ba-
ptismus Ioannis erat præparato-
rius: ille enim in aqua tantum la-
uabat, non autem peccata relaxa-
bat,

120

LIBER IIII.

221

bat, sicq; ad Christi baptismum ho-
mines disponebat. Baptizabat au-
tem Ioannes in nomine v̄turi, sci-
licet Christi. An vero baptismo il-
lo baptizati, rebaptizandi essent,
nec ne, Magister de eis qui in ipso
spem non ponebant, perfectam de
diuinis personis fidem habentes,
negatiuè respondet, quamuis de a-
lijs concedat. Sed in hoc ipse Magi-
ster non tenetur. Nam baptismo
Christi baptizari oportebat (secun-
dum alios doctores) omnes indiffe-
renter, etiam baptizatos Ioannis
baptismate, qui scilicet baptizabat
in nomine venturi.

DIST. 3. Periocha.

Peccati maculas pura detergit in
vnda

Baptismus, membris integer ipse
suis.

Baptismus est ablutio corporis
exterior, facta in aqua sub certa
verborum forma præscripta.

Nā accedente verbo ad elemētum,
fit

DE SACRAMENTIS

fit sacramentum : sicq; in verbo & elemento baptismus consistit, quæ scilicet sunt de eius substantia. Cætera vero ad ipsius decorem & solennitatem, instituta sunt, quæ si etiam omittantur, non est minus verum & sanctum sacramentum. Quod vero apost. in nomine Christi baptizasse in Actibus leguntur, dispensatiuè fiebat ad tempus ad diuulgationem nominis Christi in q̄ & tota trinitas intelligitur, scilicet & pater vngens, & filius vnctus & spiritus sanctus per quem vnctus est. Quamuis autem & in nomine vnus personæ, aliæ intelligantur, quapropter præsertim & in mortis articulo vna persona tantū expressa, quis baptizari possit, habita intentione baptizandi : tutius tamē est, omnibus expressis. Inuocando autem trinitatem, non debet dici in nominibus, nam tunc sacramēti forma mutaretur : sed in nomine, quia tota trinitas simul ibi operatur,

LIBER IIII.

tur, quæ & in Christi baptismo ap-
 paruit, quando scilicet Christus ta-
 ctu mundissimæ carnis suæ vim re-
 generatiuam aquis contulit, vbi
 & ipsum instituit. Sub prædicta eti-
 am forma Apostolos ante passio-
 nē Christi baptizasse intelligi po-
 test, quamuis scriptum non sit. Est
 aut̄ huius sacramēti materia, aqua
 pura, in qua & Christus baptiza-
 tus ē, & de qua Nicodemū is instru-
 xit, quæ & ex ipsius latere in cruce
 profluxit. Et hoc cōuenienter pro-
 pter elementi communitatem, &
 locutionis significationem. Potest
 autem baptizandus ter uel semel
 aspergi secundum morem patriæ,
 licet primum melius sit, Christi si-
 gnificans mortem & sepulturam,
 in qua & legalia terminata sunt.
 Causa vero institutiōis baptismi,
 est hominis à peccato (quo infectus
 fuit) innouatio, q̄ baptismus habet
 ex dominica passioe. Quæ quidem
 innouatio est rei illius sacramēti.

L Dist.

DE SACRAMENTIS

DIST. 4. Periocha.

Rem pius interdum, fluuio baptis-
matis absq;

Martyr purpureo sanguine lotus
habet.

INter eos qui baptizantur, quidā
simul accipiūt & rem, & sacramē-
tum, vt adulti dispositi, & paruu
li ritē baptizati. Quidam autem sa-
cramentū tantū, & non rem, vt
adulti, qui ficti & sine fide, & sine
contritione accedunt. Consequun-
tur etiam quidam rem baptismi si-
ne sacramento, vt hi qui sanguinē
pro Christo in charitate fundunt,
nec sacramentum habere possunt:
aut q contriti nō potētes habere,
decedunt. Quod aut Apostolus di-
cit, Quotquot in Christo baptiza-
ti estis, Christum induistis, loquit
de ritē dispositis, quo etiam Augu-
stini inq̄s̄itio reduci debet. Porro
verō authoritates quæ dicere vi-
dentur, quod sine aqua bap̄tismi sa-
lus constare non possit, de contem-
nenti-

mentibus sacramentum accipiuntur. Neque hæc tantum in fundentibus sanguinem vera sunt, sed & in alijs fidem & charitatem habentibus. In paruulis autem quibus aliena fides oportet suffragetur, secus est. Hinc nisi in aqua baptizentur, pereunt. Quod si quis ante baptismum modo præfacto gratiam, & sic peccati deletionem assecutus sit, non est per hoc baptismus frustra. Nam obligationem ad pœnam auferit, & gratiam adauget, fomitem quoque restringit, & in numerum fidelium expresse ponit: immo nec sine baptismi voto gratiam à Deo aliquis assequi potest. Manent autem post baptismum pœnalitates: tum ut, vitam futuram ubi hæc penitus cessant, studiosius inquiramus, tum etiam ut, virtutis exercendæ materiam habeamus. Patet ex his, rem sacramenti scilicet gratiam, id ipsum quandoque præcedere, quod nec inconueniens reputatur,

DE SACRAMENTIS

cum & quandoq; longè post sequatur, vt patet in fictè accedente, postea pœnitente. Quamuis aut̃ paruuli vsum arbitrii nondum habeant, gratiam tamen in baptismo habitualement accipiunt: qua & vti poterunt adulti, nisi peccando eã extinguant.

DIST. 5. Periocha.

Nil penitus refert, qui sit baptista, piorum

Constet verborum formula trita modo.

AQuè verus & sanctus baptis-
mus à bonis datur, & à malis
ministris, nec pl9 à bono, nec
minus à malo confertur. Neque e-
nim hois munus est baptismus,
sed dei, qui principaliter baptizat.
Vnde nec Petri nec Pauli baptis-
mus dicitur, sed Christi, qui sibi ba-
ptizandi potestatem retinuit, mi-
nisterio alijs collato. De eis vero
qui baptismũ recipiunt, dicẽdum,
qđ hæretic9 uel schismaticus quã-
uis

123
LIBER IIII.

224

uis baptismum recipiat, non tamē
virtutem eius potest participare.
Quod si ecclesiæ se coniungat, non
quidem reiterādus est baptismus,
sed ipse ī vnitate catholica effectū
ipfius consequetur. Addit etiā Ma-
gister, quod Christus autoritatē
siue potestatem baptizandi homi-
ni cōmunicare potuit, si voluisset,
sicut & potestatem creandi. Sed in
his Magister à doctoribus commu-
niter non tenetur.

DIST. 6. Periocha.

Forma solœcismo turpi lacerata iu-
uabit,
Integra verborum dummodo sen-
sa manent.

EXtra necessitatis casum bapti-
zare non cōuenit, nisi sacerdo-
tibus. In necessitate autē pmit-
tit̄ etiam laicis & mulieribus. Qui
si etiam extra necessitatem ad bap-
tizandum se intrōmittāt, seruatis
aliàs seruandis, verus baptismus
est, nec iterandus, licet peccet sic

L 3

bap-

DE SACRAMENTIS

sic baptizans, sicut nec rebaptizari debent, ab hæreticis secundum formam ecclesie baptizati, sed sunt reconciliandi. Quod autem Cyprianus in oppisitum dixit, ex ignorantia processit, quæ per martirium in ipso expiata est. Neque est nisi unus baptismus, qui trina fit immersione propter mysterium Trinitatis. In vteris autem maternis etiam mater baptizetur, puerum baptizari non contingit. Oportet enim hominem prius nasci quam renasci. Nec valet obiectio de sanctificationis in vtero: quia hoc per priuilegium factum est, vbi & an vsus rationis acceleratus sit, in dubio relinquitur. Neque etiam baptismum impedit incongrua baptizantis locutio ex ignorantia proueniens. Quod si quis ignoret se baptizatum esse, is sub conditione baptizari debet: nec reputandus est tunc baptismus iteratus, cum nesciatur datus. Si quis autem solo ioco tingatur, etiam pro

LIBER IIII.

prolata forma, baptismus non est, secundum sapientes, cum intentio sit necessaria. Quod si paruulus spe commodi offeratur, nihilominus baptismum recipit. Potest autem baptismus dari omni tempore, licet conuenientius in sabbato Paschæ & Pentecostes. Quod si adulti sint baptizandi, n̄ pro se ipsis respondere debēt: si vero paruuli, alij quidem respondent pro eis, at qua responsione illi cum adoleuerint, obligantur. Ea autem que sunt pro baptismatis solennitate, etiā si omitantur, baptismum non impediūt.

DIST. 7. Periocha.

Mirificum robur tibi confirmatio præstat,
Intrepidè Christi quo fateare fidem.

Confirmationis sacramentum, quod institutum est ad fidei firmitatem & gratiæ profectū, ab episcopis & his solis cōferendū est,

DE SACRAMENTIS

& hoc sub forma determinata, scilicet, Consigno te signo crucis, & confirmo te chrismate salutis, in nomine patris & filij & spiritus sancti. In quo quidem sacramento donatur spiritus sanctus, ad roborandum eos qui baptizati sunt, qui & datus est in baptismo ad peccati remissionem. Quamuis autem presbyteri confirmasse legantur, hoc tamen fuit temporaliter actum ex speciali concessione, nec iam ultra fieri debet. Videtur autem hoc sacramentum baptismo maius, utpote à digniore, & in potiori corporis parte, scilicet in fronte datum, quod & forte maius prestat virtutum augmentum, quamuis baptismus plus valeat ad peccati remissionem. Debet autem accipi à ieiunis, si non obstat necessitas. Nec iterari debet, sicut nec baptismus, nec ordo.

DIST. 8. Periocha.

Contulit hinc abiens præcepta salubria Christus,

Corpo-

125
LIBER IIII.

226

Corporis instituens mystica sacra-
sui.

Domini corporis, & sanguinis sacramentum, per quod spiritualiter reficimur, græce eucharistia (hoc est bona gratia) vocatur, propterea quod in hoc & gratiæ & virtutis nobis confertur augmentum. Imo etiã sumitur ille, qui est fons & origo omnium gratiarum. Huius sacramenti in lege veteri figura erat manna, quod in deserto, post transitum maris rubri (per quẽ baptismus est figuratus) deus patribus pluit. Hoc à Christo institutum est in vltima cœna, post esum agni paschalis, quando Christus præsentiam sui corporalem & visibilem discipulis erat subtracturus, nepe ut sic & memoriæ discipulorum arctius infigeretur, & veteris legis sacramenta, inter quæ agnus paschalis excellibat, per hoc morte sua terminari significaret. Est autem institutum sub certa verborum forma, ad

L s quam

DE SACRAMENTIS

quam fit conuersio panis & vini in substantiam corporis & sanguinis ipsius, ita vt cætera quæ præterea dicuntur, tantum laudes quædam Dei sint & oratiões. Etsi vero post cœnam institutum est hoc sacramentum, vt tamen à ieiunis sumatur, propter ipsius reuerentiam rationaliter ab ecclesia est ordinatū. Atq; in hoc quidem tria est cōsiderare: scilicet sacramentum tantum, quod est species panis & vini: sacramentum & rem, quod est corpus Christi verum: & rem tātum, quod est mysticum corpus eiusdem Domini Iesu Christi.

DIST. 9. Periocha.

Corpus idem cunctos æque sibi sumere Christi,
Nancisci fructus haud tamen inde pares.

DVplex est huius sacramenti māducandi modus, sacramentaliter scilicet & spiritualiter, duplici rei ipsius correspōdens. s. corpori

pori ipsius mystico, & vero, de quibus distinctione præcedenti dictum est. Sumitur namque corpus Domini in hoc sacramento verè & realiter à bonis & malis: sed à malis sacramentaliter tantum, à bonis sacramentaliter simul & spiritualiter: quorum primus consistit in susceptione ipsius sub visibili sacramento, alter vero in unione ad ipsum sub sacramento contentum. Secundum quos manducandi modos distinguenda sunt quædam doctorum verba, qui alioqui ambigè loqui videntur & contrariè.

DIST. 10. Periocha.

Sub specie panis sanctissima membra teguntur,

Et mutata sacro vina cruore madet

Insana est & execranda heresis, quæ quidam iuxta sui obtusitatem in sacramento altaris dicunt, verum Christi corpus realiter non contineri, sed tantum repræsentatiuè, frustra innitentes ei, quod dominus

L 6 dicit

DE SACRAMENTIS

dicit: Spiritus est qui viuificat, caro non prodest quicquam. Et, Pauperes semper habebitis, me autem non semper habebitis, &c. Quorū primo dicit corpus suum nō discerptum per partes comedendum, altero autem non visibiliter sumendum. Hi autem non aduertunt aliqua dominus de huius veritate sacramenti dicit: Caro mea verè est cibus: & hoc est corpus meum, &c. Verè igitur & realiter corpus eius verum in sacramento continetur, inuisibiliter tamen, & sub speciebus panis & vini occultatum. Et qui author est muneris, ipse est testis veritatis. Quod multis exemplis & authoribus in textu ostenditur.

DIST. II. Periocha.

Mirificum sermo panem demutat
in artus,

Audeat vt Christi sumere corpus
homo.

Conuersio panis in corpus Christi,
& vini in sanguinem eius,
non

non est formalis remanentibus præ-
existentibus accidentibus, scilicet
sapore, pondere, figura, & colore,
sed potius substantialis à quibusdā
dicitur, seu trāsubstantiatio, eò q̄
substantia panis & vini in corpus
& sanguinē Christi conuertuntur:
nec tamen hoc fit per nouam cor-
poris formationem vel præexisten-
tis augmentum, quia quantitas ma-
net, nec panis se habet vt materia
respectu corporis eius, sic vt sub
accidentibus sub quibus prius fuit
substantia panis, trāsubstantiati-
one facta, fit corpus Christi: quod
tamen illis accidentibus non affi-
citur, nec panis annihilatur, sed (vt
dictum est) in corpus Christi con-
uertitur. Occultantur autem idem
corpus & sanguis sub aliena specie:
tum ad vitandum horrorem sumē-
tium, tum irrisionem infidelium,
tum etiam ob fidei meritum, quæ
scilicet est de his quæ non vidētur.
Sub duplici etiam specie cōficitur,

DE SACRAMENTIS

vt filium Dei corpus & animam as-
sumpsisse significetur, & vtrunque
nobis ipse tueatur. Quod nec vni-
tatem ipsius tollit, quia sub vtraq;
specie totum sumitur. Neque verò
de alijs substantijs quàm panis &
vini confici debet aut potest. Cui
tamen vino aqua miscenda est, ad
vniõnem populi cum capite Chri-
sto significandum. Et quidem disci-
pulis Christus mortale & passibile
adhuc corpus tradidit. Nos autem
tale quale modo est, accipimus, qd
nec intinctum in sanguinem, sed
siccum populo tradi debet.

DIST. 12. Periocha.

Subiecto quod inesse solet, se per-
manet ipso,
Subiectoq; datas gliscit habere vi-
ces.

Accidentia panis & vini in sa-
cramento post cõsecrationem
remanentia, nõ sunt in corpo-
re Christi, quod videlicet ñsdem
non

LIBER III.

non est affectum : nec sunt in pane
 & vino, quippe quæ tum non extant,
 sed stant sine subiecto, ex potentia
 substante diuina, remanent autem
 ad mysterij ritum, & fidei suffragiũ
 ac oris gustum. De fractione autem
 (falsis refutatis opinionibus) di-
 cendum est veram esse fractionem
 in ipso sacramento, non quidem in
 corpore Christi, id quod impassi-
 bile est, sed in accidentibus rema-
 nentibus, idcirco ad significandum di-
 uersum statum corporis ipsius ve-
 ri, scilicet in mundo, in sepulchro,
 & in cælo: atque ad significandũ cor-
 poris ipsius mystici partes, quarum
 alia in beatitudine cum eo regnat,
 alia in mundo ambulat, alia autem
 in sepulchro quiescit. Est autem to-
 tus Christus in singulis partib. fra-
 ctionis, quotiescunque etiam fra-
 ctio fiat ex eodem fundamento. De-
 nique hoc quod quotidie facit sa-
 cerdos, & sacrificiũ, & immolatio
 proprie dici potest. Est enim signũ
 memo-

DE SACRAMENTIS

memoriale & figura immolationis pro nobis semel factæ. Hinc & quotidie sumitur in charitatis augmentum, & medicinam peccatorum.

DIST. 13. Periocha.

Schismaticos placuit non consecrare Magistro,
Hæresis & captos quos malesuada tenet.

Sacerdos quilibet etiam prauus in moribus, in vnitatem ecclesiæ existens, eucharistiæ sacramentum cōficere potest, malitia sua personali non obstante. Non enim in merito consecrantis, sed in verbo efficitur creatoris, cuius virtus sub tegumento visibilium rerum salutem secretius operatur. At iuxta Magistri sententiam hæreticus ab ecclesia præcisus sacerdos, conficere non potest, eo quod oblatio illa sit ex persona ecclesiæ, à qua ille diuisus est, &c. Secundum alios tamen consecrare potest hæreticus, sicut &

LIBER III.

& errans in fide, (quod vltimum ipse Magister concedit) si est sacerdos, seruata forma, & intendens facere quod & alij faciunt seu ecclesia facit. Dicit etiã Magister, à brutis animalibus corpus Christi non sumi, etiam si sumere videatur: sed nec hoc ab alijs tenetur. Hæreticũ autem facit praua intetio in intelligentia scripturarũ. Et incurritur heresis ex verbis inordinate prolatis. Hinc hæreticus temporalis cõmodi & maximè gloriæ principatusq; sui gratia, falsas ac nouas opiones gignit vel sequitur.

DIST. 14. Periocha.

Quisquis pœniteat, quem iactat criminis vnda,
Comprendet tabulam, qua natet ipse, leuem.

POEnitentia de qua nunc agendum est, necessaria est hominib. per peccatum à Deo longè separatis. Est enim secunda tabula post naufragium, sicut baptismus prima.

DE SACRAMENTIS

ma. Nam post baptismum lapsi per
pœnitentiam reparari possunt. At
baptismus est sacramentum tantũ,
pœnitentia autem est & virtus, sci
licet ea quæ est interius. A pœnitē
tia autem & Christus & Ioannes
præcursor ipsius prædicationem in
ceperunt, quæ à puniendo dicta, à
timore initiatur. Est igitur pœni
tentia, præterita mala plangere, &
plangenda iterum non committe
re, quod cum similibus accipiendũ
est in proposito plangentis. Vnde
erroneum est, quod quidam dixe
runt veram pœnitentiam non fuis
se, vbi plangentem contingit ite
rum peccare. Veruntamen per pec
catum sequens pœnitentia prior &
alia bona mortificantur, attamē si
peccator iterum resurgat per pœ
nitentiam, opera in charitate facta
reuiuiscunt, quamuis nō ea quæ in
peccato sunt facta. Nunq̄ em̄ viua
fuerunt, per quæ & sanus habetur
intellectus eius, quod Augustinus
dicit,

dicat, in
sequens c
ter & id q
eos venia
tiam dicit
dere debe
ligitur po
brofius a
randam,
cipitur. h
pœniter
esse, quo
tra est a
ronei q
ctē inte

D
Nec scel
vni,
Nec de h
lis.
Veri
Aputa
tero
tero par

LIBER IIII.

dicit, inanem esse pœnitentiã quã sequens culpa coinquinat. Similiter & id quod de relapsis dicit, non eos veniam consequi, &c. Quod etiam dicit, Pœnitentẽ dolore gaudere debere, de perfectorum intelligitur pœnitentiã. Quod verò Ambrosius ait pœnitentiã non reitrandam, de solenni pœnitentiã accipitur. Hinc conclusivè tenendum pœnitentiã toties reitrandam esse, quoties quis peccat. Nec contra est authoritas Apostoli, cui errornei quidam innitebantur, si rectè intelligatur, vt patet intuenti.

DIST. 15. Periocha.

Nec sceleri credas, alio fine, parcer
vni,
Nec de hoc absq; illo pœnituisse ve
lis.

A Veritate longe deficiunt, qui putant vnum mortale sine altero dimitti, seu de vno sine altero pœnitentiã agi posse. Quod autem

CRAMENTIS
baptismum lapsi pe
reparari possunt. At
sacramentum tantu
est & virtus, sci
interius. A pœnitẽ
Christus & Iohannes
pœnitentiã in
a pœnitentiã dicta, a
atur. Etenim pœni
ta mala plangere, &
erum non committe
similibus accipiendũ
plangens. Unde
quod quidam dix
pœnitentiã non nisi
gentem contingit re
Veruntamen per pe
ens pœnitentiã prior &
ortificatur, atque si
erum relinquit per pe
opera in charitate facta
quã in ea quã in
Nunq̃ em̃ viva
quã & sanus habetur
quod Augustinus
dicit,

DE SACRAMENTIS

tem scriptura dicit Deum non punire bis in idipsum, intelligendum est de his, qui ex flagellis (quæ quidem quintuplici causa infliguntur) emendationem accipiunt. Sicut & accipiendum est, quod Hieronymus adducit, aliquos temporaliter punitos, ne in æternum punirentur. Nã extra textũ sciendum, quod in non pœnitentibus etiam leuia æternaliter saltem per accidens puniuntur, quia scilicet cum eis simul & mortalibus decedunt. Quod etiam dicitur, ciuitatem complui in vna parte & non in alia, non est in contrarium, quia non quod ad criminis veniam, sed alicuius peccati desertionem quandoque hoc contingit. Sed & illud Ambros. Si fides desit, pœna satisfacit, intelligitur de peccato ignorato. Nam fides hic stat pro scientia. Vnde de vno peccato mortali sine alio satisfactio fieri nõ potest. Est enim satisfacere, peccati causas excidere, & earum suggestioni

gestionibus aditum non præbere:
quod non facit is, qui vel in vno re
manet mortali. Hinc nec blandiri
sibi debent de eleemosynis, qui nõ
de omnibus pœnitent, eo quod di-
cat Dominus, Date eleemosynam,
& ecce omnia munda sunt vobis.
Eleemosynam enim seu misericor-
diam oportet sibi ipsi homo primũ
impendat, scilicet de peccatis pœ-
nitendo. Bona autem in statu pec-
cati facta, non remuneratione glo-
riæ, sed temporali aliquo compen-
sat Deus. Sed nec bona in charita-
te facta, per peccatum mortificata,
nisi per pœnitentiam reuiuiscunt.
Igitur vnum peccatum mortale si-
ne altero non dimittitur, sicut nec
Christus hominem nisi totum ali-
quando sanauit: aliàs Deus inimi-
co, & ei qui nõ habet timorem, ve-
niam daret: nec plenam, sed dimi-
diam, quod inconueniens esse pa-
tet. Deniq; & ad veram pœniten-
tiam, male ablatorum restitutionẽ
fie-

DE SACRAMENTIS

fieri necessarium est, dummodo facultas absit.

DIST. 16. Periocha.

Cor dolet, os loquitur, pœnas opus
irrogat æqua,
Cura salutaris crimina quando la-
uat.

TRes ponuntur partes perfectæ
pœnitentiæ, scilicet cordis cõ-
tritio, oris confessio, & operis
satisfactio, nam & corde, & ore, &
operis consuetudine spiritualiter
morimur. In cuius etiam signum
tres mortuos Dominus suscitauit,
vnum in domo, alium extra portã,
tertium iã foetidum in sepulchro.
Est autem pœnitenti necessaria di-
cretio, vt scilicet consideret quali-
tatem criminis, tempus & locum,
personam, & sic de alijs circumstan-
tijs, quæ ipsum variare, & in aliud
genus trahere possunt, quantumq;
in eo perseuerauerit, & de omnib;
doleat, nec confessionem diuidat,
paratusq; sit sacerdoti obedire, &
tunc

tunc tandem ad communionem eu-
charistię accedat. Caueat autem ea
quę verę pœnitentię sunt impedi-
entia, qualia sunt ludi & spectacula
& negotia vel officia, in quibus si-
ne peccato permanere non potest.
In quibus tamen existentes, ut ali-
qua bona opera faciãt, cõmonendi
sunt, vt sic eos Deus ad pœnitentiã
illustret. Est autem pœnitentia tri-
plex. Quædam enim peragitur an-
te baptismum ab adultis, quos ve-
terem hominem exuere oportet,
priusquam nouum induant. Alia
post baptismum pro mortalibus,
& alia pro venialibus: quę etsi le-
uia videantur, multiplicata tamen
grauant & opprimunt. Quod tamẽ
opprimere intelligendum est, non
in quantum venialia manent, sed
in quãtum interuenit vel contem-
ptus, vel alia mortalis circumstan-
tia.

^ADIST. 17. Periocha.

Tandem

DE SACRAMENTIS

Tandem syncerum cordis liquet esse
se dolorem,

Si quis propositum, ut confiteatur
habet.

In confessione ore tenus facta,
S dum tamen non absit confessio
nis contemptus, sed ea in voto
habeatur, & sine operis exterioris
pœna peccata deleri possunt per in
teriores cordis cōtritionem. Per
quod quidem contrarię opiniones
ad sanum intellectum reducuntur,
& authoritates quas adducunt, recte
intelligunt. Oportet vero ut hoc
ad effectum perducatur tempore op
portuno. Nec soli Deo confiteri suf
ficit, dummodo copia sacerdotis
haberi possit, qui pœnitentiam im
ponat. Nam satisfactionis modus
& peccatoris reconciliatio, ad mi
nistros ecclesię pertinent, quę sine
confessione fieri non possunt. Sed
& erubescencia in confessione, est
magna pars deletionis pœnę debi
tę pro peccatis. Vnde & leprosis di
ctum

LIBER IIII.

dictum est, quod ostenderent se sacerdotibus, unde & expedit idem peccatum pluribus confiteri. Querat autem confitens sacerdotem scientem solvere & ligare. Quod si sacerdos defuerit, socio interim confiteatur, hoc tamen non est necessarium, cum authoritatem absoluendi ille non habeat. Quod autem Petrum legitur fleuisse, non tamen legitur eum peccatum confessum esse, predictis non obstat. Non enim omnia facta scriptis mandata sunt. Similiter & alia quae in oppositum facere videbantur, in textu dissoluuntur. Igitur necessaria est oris confessio pars poenitentiae: tum propter peccatoris erubescenciam, tum ob sacerdotis iudicium, tum ad futurorum cautelam & humilitatem.

DIST. 18. periocha.

Donat presbytero binas ecclesiae claves,
 Ut bene discernat, iudicet utque bene.

N Cla

DE SACRAMENTIS

Claues quibus regnum cœlorū
indignis clauditur, & dignis a
peritur, non corporales sunt,
sed spirituales, discernendi videli-
cet scientia, & potestas iudicandi,
à qua scilicet ecclesiasticus iudex
dignos habet recipere, & indignos
excludere à regno Dei. i. ecclesia &
sacramentorum perceptione. Vn-
de & hoc nō hæreticis præcisus, sed
ecclesiæ ministris competit. Clavi
um igitur vsus consistit in discer-
nendo ligandos & soluendo, & illa
exequendo. Quamuis autem ma-
gis probabiliter solus deus dicitur
animam à peccato suscitare, & pœ-
nam relaxare, & animam à macula
purgare, quia solus charitatem in-
fundit, qua hæc fiunt: tamen & sa-
cerdos dicitur peccatum dimitte-
re, & peccatorem soluere: quia hæc
facta vel non facta ostendit & ma-
nifestat. Etsi enim apud Deū aliqs
solutus est, non tamen in facie ec-
clesiæ talis habetur, nisi per sacer-
dotis

LIBER IIII.

dotis iudicium. Ligare etiã sacerdos dicitur, dũ pœnitentiæ satisfactionem imponit. Soluere aut dicitur aliquid de eadem remittendo, & communionem decernendo. Itẽ & ligare dicitur, contumacem excommunicando, & soluere pœnitentem reconciliando. Per quã excommunicationem gratia & Dei protectio homini subtrahitur, & excommunicatus sibi ipsi relinquit, & diabolo potestas in ipsum datur, nec orationes ecclesiæ prodesse ipsi putantur. Sunt aut hęc omnia intelligenda, dum adsit discretio, & clauue non errate. Macula autẽ de qua dictũ est supra, est dissimilitudo & elongatio. Tenebrę aut interiores stant in gratię ablatione naturaliumq; debilitate, quę fiunt per peccatũ, a quib. omnib. homo p pœnitentiã purgatur. In qua sacerdos vires habet medici, qui quidẽ uiuẽtes curat, at mortuos nõ lascitat, id qd solius dei munus est.

M 2 Sacri-

CRAMENTIS
 regnum cœlorũ
 dignis a
 corporales sunt,
 videli-
 indicandi,
 iudex
 indignos
 &
 Vn-
 sed
 Clau-
 in dicit-
 illa
 ma-
 dicit
 & po-
 animam a ma-
 charitatem
 tamen
 dimitte-
 hæc
 & mo-
 apud Deũ alijs
 in facie
 nisi per sacri-

DE SACRAMENTIS

DIST. 16. Periocha.

Sacrifici iſdem omnes donantur
clauibus, etſi

Sola ipſarū vsū dictio iuris habet.

Solis quidem sacerdotibus per
ministerium episcopi in pro-
motione sua dantur claues: si-
mal enim cum ordine sacerdotij,
& claues recipiuntur. Magistro ta-
men de clauē scientiæ seu discretio-
nis uidetur, quod non oēs eam reci-
pant. Sed hoc ab alijs nō tenetur,
nisi limitatum ad dignam recepti-
onem eiusdem clauis, quæ scilicet
est authoritas discernendi. Nam &
illa stare potest sine actuali cog-
nitione. Sed & qui scientiam habent,
dictam tamen discernendi autho-
ritatem non habent, nisi ordinati,
ergo nec scientiæ clauē. Igitur cla-
ues illas ligandi & soluendi sacer-
dotes omnes, dum ordinantur ac-
cipiunt: sed soli boni eas dignè ha-
bent, & eis dignè vtūtur. Tametsi
autem sancti viri, non sacerdotes
bene

LIBER IIII.

benedicere alijs possint, nō tamen ea benedictione quæ est sacerdotum: quam & quāuis omnes habent, soli tamen boni habere dicuntur, quia hi soli rectè ea utuntur. Neq; tamen mala quorundam sacerdotum vita bonos lædit, dummodo in bona ipsorum doctrina ipsis obsequuntur. Quod aut̃ propheta dicit contra sacerdotes malos, viuificare scilicet eos qui nō uiuunt, &c̃. intelligitur de præcis ab ecclesia. Quod etiam Dominus per Malachiam dicit, Maledicam benedictionibus uestris, quò ad ipsam sacerdotum maledictionem, seu quò ad eos, quos adulando seucunt, intelligi debere dicit Gregorius. Sacerdos igitur alios solueret volēs & ligare, iustus esse debet in vita, & discretus in scientia.

DIST. 20. Periocha.

In seros dilata dies cōfessio prodest
 Vltima rara tamen corrigit hora
 scelus.

M 3 Pœni

DE SACRAMENTIS

Pœnitentię tempus quidem conceditur peccatori vsq; ad extremum præsentis vitę terminum, sed est periculosum vsq; eo eãdem differre, propterea quod non ex timore serui, sed amore fieri debet ipsa pœnitētia. Hinc & August. seram q̄dam modo desperare videtur pœnitētiã. Difficile enim est in vltimo statu verè pœnitere propter multa impedimenta tunc occurrentia, mundum. s. filios & vxorē, mortisq; dolorē & similia. Possibile aut̄ est, & tunc hominem ueraciter pœnitere: sed sine condigna satisfactione hinc discedens, acerbissimã purgatorij pœnam se passurum, certum habeat, nisi ob vehementiorem contritiõem in hac uita ea remittat̄. Deniq; & alij qui etiã maturè pœnitentes, satisfactionē in hac uita nõ expleuerint, in purgatorio persoluant. Vnde per elemosynas & amicorū orationes pœnitentię eorū pondus est releuãdū.

Neg

LIBER III.

237

Necq; morientib. pœnitentia impo-
nenda est, sed significanda dunta-
xat, quam peragant, si conualescât.
Necq; alicui morienti ac reconcilia-
tionem petenti, ea deneganda est,
quam etiam si tunc petere non pos-
sit, & prius eam appetierit, sufficit.
Hinc & à publico crimine sacerdos
simplex in casu mortis, episcopo ab-
sente absoluerè potest: qđ tamen a-
liàs eo inconsulto, facere nō debet,
sicut nec virgines consecrare. Deni-
que si moriens sacerdotem petat,
nec habere possit, oblatio ipsius nō
venit respuenda.

DIST. 21. Periocha.

Criminis horrendi si quos obliuio
cœpit,
Iurgantur, tristi dummodo mente
dolent.

Quædam peccata, venialia sci-
licet, etiã post hanc vitã
quibusdã remittunt, his
s. qui in hac vita, vt sibi remitterẽ-
tur,

M 4 tur,

DE SACRAMENTIS

fur, meruerunt: in gratia videlicet
decedentes, & in hac vita lignū, fœ-
num aut stipulam super fundamen-
to fidei (secundum Apost.) edifican-
tes: hæc temporalia plus iusto, citra
tamen auersionē à Deo diligentes.
Nam hi qui aurum & argētum aut
lapides preciosos. s. charitatē dei &
proximi, ac pia opera ædificāt, etiā
ab hoc igne erunt immunes, intel-
ligendo de perfectis in dicta dile-
ctione. Qui quidē ignis & si transi-
torius sit, grauis vis tamen est plu-
rimū. In præsentī enim exhibetur
misericordia, in futuro verō iusti-
tia exercebitur. Debent autē in cō-
fessione oīa detegi, & singula mor-
talia, quorum aliquis habet memo-
riam, prius s. legitimē non confesso-
rum: alia aut in generali sufficit dī-
cere, sicut & ipsa venalia, quæ & v-
traq; per confessionē generalem re-
mittuntur. Cauendum est etiā con-
fidenti, quod sicut nullum mortale
debet scienter retinere, sic nec con-
fiteri

LIBER I

eri quod non fecit
ndū est in confes-
cerdos quoq; omni-
nitentium villo
dat, nec subditi p-
tē confitēdo dimi-
alienū ad conte-
casu tamē ignora-
tis, aliū quādoq;
DIST. 22.
peccatori cr-
nitat,
rimina quo nou-
Er recidium
penitentiam r-
priora redire
quidem quo mod-
athores diuersi
plici modo loqu-
quibusdam ea ip-
ta per hoc bis pu-
cum peccator p-
penituisse videt-
que existit recidi-
dicentibus quod

fiteri quod non fecit. Neq; em̄ men-
tiendū est in confessione veritatis.
Sacerdos quoq; omnino caueat, ne
confitentium vllō modo peccata
prodat, nec subditi proprium sacer-
dotē confitēdo dimittāt. Nec sacer-
dos alienū ad confessionē accipiat,
in casu tamē ignoratię pprii sacer-
dotis, aliū quādoq; requirere licet.

DIST. 22. Periocha.

Hoc peccatori cruciatus acerbior
instat, (sibi.

Crimina quo nouit plura remissa

Per reciduum in peccatum per
pœnitentiam remissum, peccata
priora redire dicuntur. Quod
quidem quo modo vel quousq; fiat
authores diuersimodè, seu sub du-
plici modo loquuntur, dicentibus
quibusdam ea ipsa redire, nec tamē
ea per hoc bis puniri, vt apparet,
cū peccator pro eis nō condignè
pœnituisse videtur & ingratus quo-
que existit recidiuando. Alijs verò
dicentibus quod redeant, quātum

M S

ad

DE SACRAMENTIS
ad pœnam, per modum circumstan-
tiæ aggravantis peccata iterũ com-
missa. Quod quamuis Magister sub
dubio relinquat, recentiorib. tamẽ
ultimum hoc magis placet. Est aut̃
in actione pœnitentię (secundũ quos-
dam) sacramentum id quod fit ex-
terius: res verò ipsius, est contritio
pœnitentis. Secundum alios verò
id quod fit exterius est sacramentũ
tantum: cõtritio verò interior est
res & sacramentum: remissio verò
peccatorum, est res eius tantum.

DIST. 23. Periocha.

Hinc decessurus, perfunditur vn-
guine sacro, (mos.

Vt valeat superas fortis adire do-

VNctio extrema sacramentũ est
exeũtium de hac vita, & fit o-
leo per episcopum cõsecrato,

Nempe inter tres vnctiões quib.
vtitur ecclesia s. charismatis & ca-
thecumenorum, est illa tertia: quæ
dicitur oleũ infirmorũ. Quod qui-
dem sacramentũ institutum est, ad
pecca-

138
LIBER II

peccatorum remissionem

et alleviationem infirmitatis

non semper sequitur

et homini semper ex

ipso exterior vnctio

tantum tantum: res verò

interior peccatorum re-

missio ampliatio. Quod

sacramentum ex contritio-

nis omittit non

debet reiterare, nisi

per hoc est

quod ad suscipiendum

ad materiam idem

DIST. 24.

officium sacerdotis

sumit,

et se quod voluit Christi

Epistolam sunt ordo

Sacerdotum. Nam aliqui in-

feriarii, alij lecto-

coluthi, subdiaconi

& alij presbyteri.

et officia, quod sunt, &

continentia, Magister

peccatorum remissionem & corporalis alleuiationē infirmitatis. Que tamen non semper sequitur, cū hoc nec homini semper expediat. In q̄ etiā ipsa exterior vñctio, est sacramentum tātūm: res verō ipsius, est interior peccatorū remissio & virtutum ampliatio. Quod etiam sacramentum ex contemptu vel negligētia omittere nullus debet, nec etiam reiterare, nisi & morbus redeat: ac per hoc est quidem reiterabile quo ad suscipientē, non tamen quo ad materiæ identitatem.

DIST. 24. Periocha.

Officijs sacer ordo suis discrimina sumit,

In se q̄ voluit Christus obire prius.

SEPTEM sunt ordines ecclesiastici. Nam aliqui in ecclesia sunt ostiarij, alij lectores, exorciste, acoluthi, subdiaconi, leuitæ, insuper & alij presbyteri. Quorū singulorū officia, q̄ sint, & alia ad ipsos pertinentia, Magister in textu apertē

DE SACRAMENTIS

& prolixè persequitur. Quos etiã ordines in semetipso Christus exhibuit, & ecclesię seruandos reliquit. Horum aut̃ ordinũ ultimi duo sunt sacri s. diaconatꝝ & presbyteratus: alij dicuntur nõ sacri, respectu illorum. Est aut̃ ordo sacrum quoddã signaculũ, per qđ specialis potestas traditur ordinato. Hinc & omnib. his nomen ordinis conuenit. Et quia in omnib. sacramentũ significatur, ideo & omnes hoc respectu sacri dicuntur. Sunt insuper & alia nomina dignitatum, seu officiorum, quę nõ sunt ordinũ, vt pontificatus & episcopatus, quę & vltorius in textu distinguntur. Debēt aut̃ assecuti ordines ecclesiasticos conari, vt vita eorum dignitati respondeat, vt sic plebs ex eis proficiat, & ipsis gratã ter obtemperet, à quib. sacramenta percipiũt, & missarum solennia audiunt. Quę quidem missa dicitur, vel quia missa est hostia quę ibi commemoratur: vel quia missus celestis

LIBER I

venit ad consecra
municum.

DIST. 25. P

daturo oblato face
mate, dantem

tingit, & emptore

Nab hæreticus

possit ordinis

uersæ sunt aut

dicentibus qu

ro quo multas in

is, alijs oppositun

tenet, si in form

tant, quamuis h

nicem. Authorita

fitum dicere vid

tes qđ sacramenta

pta, falsa sint & in

guntur, quo ad e

de consequendũ.

num collatiõe al

cipiunt, simonia

que veniunt pun

qui ignoranter a

natur, tolerari p

stis venit ad consecrandum corpus
dominicum.

DIST. 25. Periocha.

Si datur oblato sacer ordo nomi-
mate, dantem (atrox.

Stringit, & emptorē pēna Simonis

AN ab hæreticis tradi vel accipi
possit ordinis sacramētum, di-
uersæ sunt authorum senten-
tiæ, dicentibus quibusdam q̄ non,
pro quo multas inducūt authorita-
tes, alijs oppositum asserentibus: q̄
& tenet, si in forma Ecclesiæ id tra-
dant, quamuis hoc in sui faciāt per-
niciem. Authoritates aut̄ que oppo-
situm dicere videntur, pretenden-
tes q̄ sacramenta ab hæreticis acce-
pta, falsa sint & inania, &c. intelli-
guntur, quo ad effectum gratiæ in-
de consequendū. Qui aut̄ pro ordi-
num collatiōe aliquid dant vel ac-
cipiunt, simoniaci dicuntur, & vtri-
que veniunt puniendi. Veruntamē
qui ignoranter à simoniacis ordi-
nātur, tolerari possunt: sciēter autē

DE SACRAMENTIS

ab eis ordinati, consecrationem habent irritā. Est aut̄ triplex simoniacæ hæresis species, quo ad ordines. Quidā enim simoniaci, à simoniacis simoniacè ordinantur: alij simoniaci simoniacè, sed non à simoniacis: tertij verò nō simoniaci, à simoniacis. Et hi tolerari possunt, dummodo ignorāter hoc fecerūt. Quod etiā dicitur à simoniacis ordinatos damnandos, intelligitur nisi violēter ab eis q̄s ordines. Porro in subdiaconū ante annos quatuordecim non debet q̄s ordinari, in diaconū non ante vigintiquinq̄, in presbyterum aut̄ non ante triginta. Quæ tamen hodie modificata sunt, vt p̄sbyter quis ordinetur vigesimumquintum habens seu agens annum.

DIST. 26. Periocha.

Naturæ officio connubia præstita
quondam, (salus.
Iam sunt & fragilis carnis honesta
Matrimonij sacramētum in pa-
radiso ante peccatum primo
in-

LIBER

stitutum est pro
prolem. Nūc vero
endi criminis reme
tina institutio in h
fert, tamen si & prin
tis, illa aut̄ gener
plicato est volunt
illa facta est in para
ro extra. Quidā aut̄
tiose sentiētes, nup
cum tamen & Chri
tia nuptias approb
Apostolus comm
cat autem hoc iac
ctionem Christi
etiam per anim
copula carnali p
fic à perfecta de
DIST.
Præsentis verb
ris, idēq̄
Durat quā m c
diu.
Vim matris
Cleris mar

LIBER IIII.

institutum est pro officio generandi prolem. Nunc vero est etiam pro cauendi criminis remedio. Atque vltima institutio in hoc a prima differt, tametsi & prima fuit necessitatis, illa autem genere humano multiplicato est voluntatis. Et prima illa facta est in paradiso, altera vero extra. Quidam autem haeretici pernitiose sentiētes, nuptias condēnant, cum tamen & Christus sua praesentia nuptias approbauerit, & easdem Apostolus commendauerit. Significat autem hoc sacramentum coniunctionem Christi cum ecclesia. Id quod etiam per animorum consensum absque copula carnali perfectum est, quamuis sic a perfecta deficiat significatio.

DIST. 27. Periocha.

Præsens verbo nubendum temporis, id est

Durat quam coniunx viuit vterque diu.

Utrum matrimonium sit viri & mulieris maritalis coniunctio, inter perso-

DE SACRAMENTIS

personas legitimas indiuiduam re-
tinens vitæ consuetudinē, ideo cō-
iuges sine consensu mutuo nō sepa-
rantur, nec vnus sine altero conti-
nentiam vouere potest, sed debitū
ei reddere tenetur. Fit autē matrimo-
niū per consensum cordium di-
ctarum personarum, per verba de
præsenti expressum, etiam si copula
carnalis nō interueniat. Estq; diffe-
rentia inter sponsalia & matrimo-
nium, cūm spōsus etiam inuita spō-
sa monasterium ingredi possit, &
cōtra: non aut cōiuge cognita hoc
possit, quamuis & sponsi coniuges
quandoq; dicantur. Quod si sponsa
lia cum vidua de futuro contrahā-
tur, per hoc bigamia non inducit:
bene aut si de præsenti, vt Magister
dicit. Sed in vltimo non tenetur.

DIST. 28. Periocha.

Copula si fuerit verbo cōtracta fu-
turo,
Nōdum coniugij fœdera certa ma-
nent.

Consen-

LIBER II
Consensus de futuro
nium non facit, cō-
to firmatus fuerit
modi iuramentum
non de facto, sed si
per contrahentium
transierit, dissol-
missio. Lex autē
videtur, intelligi
de præsenti inte-
mod futurum fit m-
tio autem paren-
sacerdotis bened-
enti substantia n-
mandam ipsius p-
atem & honestate
nam occultè per-
expressus, matri-
cientia perficit, v-
is in ecclesiæ iu-
nō cogant, cūm t-
Debet aut ille cō-
galē societate, qu-
ex latere viri sum-
de & inter fratres

141
LIBER III.

242

Consensus de futuro, matrimo-
nium non facit, etiã si iuramen-
to firmatus fuerit, cum per hu-
iusmodi iuramentum fit confirma-
tio, non de facto, sed fiendo. Hinc si
alter contrahentium ad aliã copu-
lam transierit, dissoluta est prima
promissio. Lex autẽ quæ aliud dice-
re videtur, intelligenda est, si ver-
ba de præsentì interuenerint, aut
quod futurum fit matrimoniũ. Tra-
ditio autem parentũ ipsius sponse,
& sacerdotis benedictio, de sacra-
menti substantia non sunt, sed ad
quandam ipsius pertinent solenni-
tatem & honestatem. Sed cõsensus
etiam occultè per verba de præsen-
ti expressus, matrimonium in con-
scientia perficit, vt dictum est, quã-
uis in ecclesiæ iudicio verba illa
nõ cogant, cum testari nõ possint.
Debet aut ille cõsensus esse in cõiu-
galẽ societate, quapropter mulier
ex latere viri sumpta scribitur. Vn-
de & inter fratrem & sororẽ coha-
bitan-

DE SACRAMENTIS

bitantes matrimonium nō est, fuit
autem inter virginem & Ioseph.

DIST. 29. Periocha.

Non erit assensus peragens connu-
bia, qualem. (homo.

Præbet verberibus sæpe grauatus

Consensus per coactionē extor-
tus, matrimoniū non facit: nec
consensus appellandus est, qui
sic extorquetur. Veruntamē, si post
huiusmodi coactionem liber cōsen-
sus superuenerit, vtpote si simul co-
habitent, & non reclamant, consen-
sus iam liber factus videtur, & prio-
rem defectum emendare. Debet au-
tem cōsensus esse liber, nō modo in
nuptijs, sed & in sponsalibus. Dicit
etiam ille cōsentire, qui manifestē
& euidenter non contradicit. Un-
de & sponsalia talis consensus con-
firmare dicitur.

DIST. 30. periocha.

Sunt duo, quæ dicant dissoluere fœ-
dera lecti,

Sunt errata duo, q̄ temerare negēt.

Matri-

LIBER

Matrimonium est
quidem omnis,
tionis est seru-
no aut ille qui est
probitatis aut pul-
trana s. diuinarū
in matrimoniū,
ntiendum, quod
seruare virginitatē
reclaret, & sine
societatem marit-
em consensit ex
spiritu sancti. Pos-
Ioseph votū expr-
eos contugii per-
cet non ita signifi-
pula carnali. Sun-
cur matrimonium
trahatur. Quæd-
prolis procreatio
vitatio. Quædam
honestæ, vt diuina
Et alia honestæ
ciliatio. Neque t-
minus honestæ

LIBER IIII.

Matrimonium error dissoluit, non quidem omnis, sed qui conditionis est seruilis aut personae: non autem ille qui est qualitatis, ut probitatis aut pulchritudinis aut fortunae scilicet diuinarum. De consensu autem in matrimonium, Mariae & Ioseph sentiendam, quod virgo proposuit seruare virginitatem, nisi deus aliter reuelaret, & sine voto expresso, in societatem maritalem seu conjugalem consensit ex consilio familiari spiritus sancti. Postea vero una cum Ioseph votum expressit, fuitque inter eos coniugium perfectum sanctitate, licet non ita significatioue, quia sine copula carnali. Sunt autem multae causae, cur matrimonium communiter contrahatur. Quaedam principales, ut prolis procreatio, & fornicationis vitatio. Quaedam etiam sunt minus honestae, ut diuitiae & pulchritudo. Et aliae honestae, ut pax & reconciliatio. Neque tamen dictae causae minus honestae, matrimonium impe-

SACRAMENTIS
 Matrimonium non est, fuit
 virginitatem & Ioseph.
 Periocha.
 Peragens conu
 (homo.
 grauat
 exor-
 nec
 qui
 post
 libe
 co
 con
 Deber
 mo
 Dicit
 quae
 non
 talis
 perioc
 dicant
 temerare
 Nisi

DE SACRAMENTIS

impediunt, vt quidam volebāt, eo quod malitia cōtrahentis sacramētum non maculat. Fuerunt autē & causę speciales cōtractus inter virginem & Ioseph, vt s. virgo solatiū haberet & sustentamētum, partus aut virgineus diabolo celaret, & Ioseph testis esset castitatis cōiug. suę

DIST. 31. Periocha.

Quę tria cōiugij bona sint, quibus illud honestum

(agis. Reddit, hocce loco docte Magister

TRia sunt matrimoniij bona. s. fides inuicem seruāda, & proles suscipienda ac educanda, & sacramentum de matrimoniij societate non dissoluēda, etiam si quando corporalis fiat defunctio. Neq; hoc tertium deficit in matrimonio, etiam si prima duo deficere cōtingat. Cōiuges tamen qui prolem nolūt, sed sterilitatē procurāt, potius fornicarij iudicādi sunt, & si fœtus tūc animatus fuerit, sunt homicide. Dīcta aut bona sic matrimoniij actum

ordi-

LIBER III

tant, vt si fiat cau-
non fit, aut fit
seruata fide thori
incontinentia. C
solus dicit hoc eff
igentiam, accipie
gentia concessioni
olis, quasi de min
en malo. Si vero f
ntia, accipiendū
permissiōis, quasi
ueniali: dummo
matrimonij fiat,
excedat, nō exc
tra prædicta quo
semper mala est.
malo pœnæ, & nō
tū est. Gregorius
ecclēsia prohibet
uxorem eum tan
incontinentię cau
sit sine huiusmodi
DIST. 32.
debita certa ligant
ra lecti,

LIBER IIII.

ordinant, vt si fiat causa prolis, peccatum non fit, aut fit non mortale, vt cū seruata fide thori conueniūt causa incontinentiæ. Quod autem Apostolus dicit hoc esse secundum indulgentiam, accipiendū est de indulgentia concessionis, si fiat causa prolis, quasi de minus bono, non tamen malo. Si vero fiat causa incontinentiæ, accipiendū est de indulgentia permissiōis, quasi de minus malo s. veniali: dummodo intra limites matrimoni fiat, quos limites si quis excedat, nō excusatur. Nec est contra prædicta quod concupiscentia seimper mala est. Verum est em̄ de malo pœnæ, & non culpe, nisi vt dictū est. Gregorius aut̄ ab ingressu ecclesiæ prohibet post accessum ad vxorem eum tantum, qui hoc agit incōtinentiæ causa, vel quia raro sit sine huiusmodi cōcupiscētia.

DIST. 32. Periocha.

Debita certa ligant socialis fœdera lecti,

Que

DE SACRAMENTIS

Quæ pariter coniunx debet vterq;
sibi.

Quæuis in alijs vir mulieri præest
sicut caput corpori, tamen in
redditione debiti ius est
eis æquale, adeo vt etiã si causa, plis
mulier debitũ, nõ poscat, vir ei red
dere teneatur, & contrã, & neuter
etiã ad continendum, sui corporis
potestatẽ habet, nisi de cõsensu cõ-
muni. Attamen licet peccatum nõ
sit debitum reddere, exigere tamẽ
vltra generãdi necessitatẽ, veniale
est: mœchari vero, criminale. Quod
si vir vxori consentiat, vt Deo con-
tinentiæ votum offerat, si tamẽ re-
uocet priusquã mulier impleat, re-
uocatum est: non autem, si iam fue-
rit impletum. Quãuis autem peten-
ti debitum reddi debeat, sunt tamẽ
dies in quibus hoc ipsum petere nõ
licet, vt in textu. Quod autem Hie-
ro. aliter dicere videtur, de ecclesię
ministris accipiendum est. Sunt &
tempora in quib, nuptiæ celebrari
non

LIBER I
debent, vt à septu-
aginta paschz, &
ante festum Ioanni-
spitrum. Alijs aute-
m rogationum v-
tragesimas. Item ab
Epiphaniã.
DIST. 33. P-
ra sacra sobolis,
libido,
trib. vxores suas
Mundi quidem
vnã habuit vx-
oratum esset, &
on cecidissent. N-
um & filias, vnus
ut, cum nec alia
amech vero prin-
habuisse vxores, &
biliter quia carna-
processu temporis
idola declinabant
sultum est, vt patr-
rent, ne DEI cultus
rum paucitate de-

144
LIBER IIII.

245

non debent, vt à septuagesima vsq[ue]
ad octauam paschæ, & trib. septima
nis ante festum Ioannis, secundum
Magistrum. Aliàs autem dicitur de
diebus rogationum vsq[ue] ad octauã
pentecostes. Item ab aduentu vsq[ue]
post Epiphaniã.

DIST. 33. Periocha.

Cura sacrae sobolis, non execranda
libido,

Patrib. vxores suasit habere duas.

A Mundi quidem exordio, vnus
vnã habuit vxorẽ, qd & obser-
uatum esset, si primi parentes
non cecidissent. Nã inter filios eo-
rum & filias, vnus vni coniungeba-
tur, cum nec aliæ essent mulieres.
Lamech verò primus legitur duas
habuisse vxores, & quidem reprehẽ-
sibiliter quia carnaliter. Quia tamẽ
processu temporis omnes penè ad
idola declinabant, diuinitus con-
sultum est, vt patres plures duce-
rent, ne DEI cultus & notitia ex eo-
rum paucitate deficeret. Vnde
&

DE SACRAMENTIS
& maledicta in lege sterilis habebatur. Hinc etiam non imparis meriti estimatur castitas conjugalis Abrahamæ, castitati virginali Iohannis, cum utraq; Deo pro tempore militauerit. Nec patres fidem thori per hoc violarunt, quod Deo volente plures habebant uxores: quia suis fidem seruabant. Sub lege etiam de coniugio magis expressum fuit. In noua autem lege fecunditati uirginitas preferitur, & sacerdotibus castitas indicitur, eo quod per totum mundum fides iam est publicata.

DIST. 34. Periocha.

Qui sint connubijs apti, quæ pacta secundum (die.

Legem vlllo aut nullo sint dirimenda

Ad contrahendum matrimoniū aliquæ personæ sunt plenè legitime s. sine omni impedimento: aliquæ autem ex toto illegitime, ut habentes impedimentum ordinis sacerdotalis aut huiusmodi, quedam vero medio modo se habent, aliter tamen

LIBER I

men nunc quā olim
frigiditas vel co
quis causa frigidit
non potest, si v
manere possun
vult esse mater,
merunt, & hoc leg
contrahere cum alio
& ipsa fit inhabi
beneficio impedi
ccatis suis, & per
fide restituaatur: p
retur, potest alte
o ecclesie interu
auerit, non pote
re, nisi ecclesie iu
& amentes, ut r
non possunt. Sec
pote vxoris suæ do
si habere debet, &
coniugij manebit
pter infirmitatem
mittere licet coni
alter alteri auxil
hoc casu.

LIBER IIII.

tamen nunc quā olim, ut quibus obstat frigiditas vel cognatio. Quod si quis causa frigiditatis debitū reddere non potest, si vtrisque placet, simul manere possunt. Quod si mulier vult esse mater, & nunquā conuenerunt, & hoc legitime probet, contrahere cum alio permittitur, nisi & ipsa sit inhabilis. Quod si ex maleficio impediatur, pœniteat de peccatis suis, & per exorcismos ecclesiæ restitatur: per quos si nō liberetur, potest alteri nubere, iudicio ecclesię interueniente, vbi si cōualuerit, non potest ad priorem redire, nisi ecclesię iudicio. Furiosi i-tē & amentes, vt ratū sit, contrahere non possunt. Sed & ille qui cū sorore vxoris suę dormit, neutrā illarū habere debet, & vterq; sine spe coniugij manebit. Neq; vero propter infirmitatem corporalem dimittere licet coniugem, sed magis alter alteri auxilio esse debet in hoc casu.

N Distin

DE RESVRRE.
DIST. 35. Periocha.

Non mœchæ mœchum, si vult, ta-
men absque viri spe
Viuo illo alterius, mittere iura si-
nunt.

Vxorē vir dimittere potest pro-
pter adulteriū, & hoc si ipse si-
mili crimine pollutus non sit.

Quod si vterq; reus sit, neuter pro-
pter hoc alterum potest dimittere.

Si verò propter adulterium vnus
separati fuerint, neuter alium du-
cere potest altero adhuc uiuente,
possunt aut inuicem reconciliari.

Quod si vir adulteram pœnitentiã
non agētem retinere vellet, in cri-
mine sibi participare videret. Re-
pulsam tamen etiam & pœnitentē
reconciliare sibi poterit, nisi sæpè
recidiuet. Nec potest aliquis vxo-
rem ducere eam, quam prius per a-
dulterium polluit, si ipsa machina-
ta sit in mortem prioris mariti, &
alter alteri, adhuc priore marito
viuente, fidem de ducēdo dederit.

Disti.

LIBER IIII.
DIST. 36 Periocha.

Quomodo coniugiū impediāt seruum esse, quotoq;

Cuiq; anno liceat fœd9 inire thori

Mulier libera seruum ducere potest, similiter & vir ingenuus ancillā. Quod si libero de seruitute alterius cōstitit, ratum erit

matrimoniu: sin aut̄ deceptus est, dimittere potest iunctam sibi personam, postquam scire incipit. Postest & esse coniugium inter virum & mulierē, si ambo seruilis sint conditionis, dummodo voluntas dominorum vtriusq; accesserit: imō secundū quosdam, dominis etiam dissentientibus. At si cōiunx liber seruum se fecerit præter coniugis suæ consensum, per hoc nec separabuntur, nec ipsa serua efficitur. Matrimonium etiam contrahi nō potest, nisi masculus decimum quartū habeat annum, & puella duodecimum, aliàs separari possunt, quāuis & cōsensu parentum hoc factū sit.

N 2 Iuncti

DE SACRAMENTIS

Iuncti vero præcedenter, si post discretionis annos voluerint simul manere, possunt: ante septennium tamen neq; spōsalia contrahi possunt, cum contrahentes saltem intelligere habeant, quid agatur.

DIST. 37. Periocha.

Occidens proprium mulier violenta maritum,

Nullo deinde aliq; nubere iure pōt.

In ordinibus sacris. s. subdiaconatu & supra constitutus coniugium nequaquam contrahere potest: & si de facto contrahat, nullum est & dirimitur. In alijs vero ordinibus contrahi permittitur coniugium, nisi religionis habitum sumpserint ordinati, vel continentiae votum emisserint. Interdicitur etiam coniugium vxorum suarum occisoribus, qui & poenitentiam agere compelluntur, aut spirituali gladio feriendi sunt nolentes, non curatis etiam legibus secularibus in hac parte.

DIST. 38 periocha.

Quid

LIBER

Quid votū quotup
dōue resitat,
Quo minus vxorem
queas.

Orum (quod q
monium impe
tiam dirimit)
neq; promissiois
de his quæ Dei su
ebet. Hinc vota
ant, nec vota repu
tum multiplex. s. c
gulare, simplex &
votum simplex se
tinentiæ, matrim
contrahendum. S
tinentiæ votum, c
ecclesia, per sacri
onem vel professi
solennizatum, di
tractum. Nā qu
pōt votum fit ill
tales contrahunt
gressu arcendi sur
liter satisfaciāt.

147
LIBER IIII.

248

Quid votū quotuplexue fiet, quan-
dōue resistat,

Quo minus vxorem ducere ritē
queas.

Votum (quod quandoq; matrī
monium impedit, quādoq; e-
tiam dirimit) est quædam spō-
tanæ promissiōis testificatio, quæ
de his quæ Dei sunt, propriè fieri
debet. Hinc vota fatua irritanda
sunt, nec vota reputanda. Et est vo-
tum multiplex. s. commune & sin-
gulare, simplex & solēne. Inter quæ
votum simplex seu priuatum con-
tinentiæ, matrimonium impedit
contrahendum. Solenne autē con-
tinentiæ votum, quod s. in facie fit
ecclesiæ, per sacri ordinis suscepti-
onem vel professionem religionis
solennizatum, dirimit etiam con-
tractum. Nā quod antè licitū fuit,
post votum fit illicitum. Quod si
tales contrahunt, ab ecclesiæ in-
gressu arcendi sunt, quousq; humi-
liter satisfaciāt. Quomodo etiam

N 3 intel

DE SACRAMENTIS
intelligendus est, ait Innocentius.
Quamais autem adulterium graue sit
grauior tamen est incestus, & pec-
catum contra naturam grauissi-
mum: Mulier etiam quæ maritum in
remotis agentem mortuum putas
alium ducit: eo redeunte ad ipsum
redire debet alio dimisso, nolens au-
tem est excommunicanda. Qui ve-
ro vxore dimissa secedit, & aliam
ducit, & post ductus poenitentia
vult secundam dimittere, asserens
se aliam habere, nec tamen permit-
titur, ecclesia scilicet non credente,
per obedientiam quidem & timorem
iam incipit excusari, & licet debi-
tum penitus reddere potest muli-
er illi, quæ per ignorantiam excusa-
tur, tamen ille petere non debet.
Hæc Magist. Sed quod tali reddere
possit debitum, id plane non tenetur.

DIST. 39. Periocha.

Nulla tenent illos valido conubia
nexus,

Quos retinet dispar religionis a-

(mor.
A per-

LIBER

A Personis diuer-
A Christiano ca-
te superstitioni-
nom simul contrahi
dispar cultus faciat
trahendum illegiti-
hoc Apostolus,
quitur, qui dum co-
ho fuerunt infidel-
dimittere possit fi-
cohabitare volen-
Apostolus ipse, qu-
coniugibus vnus
atur, & alter cu-
tra iniuriam cose-
possumt non dimit-
eum similiter con-
autem & coniun-
per alias concup-
mam a Deo aber-
tere. Quia si infi-
scedat, aliam du-
nec sequi eam te-
infideles existen-
Si ambo iuncti fi-

LIBER III.

A Personis diuersarū religionū,
 vt Christiano & homine Iudaicæ
 superstitionis, &c. matrimo-
 nium simul cōtrahi nō potest, cum
 dispar cultus faciat personas ad cō-
 trahendum illegitimas. Nec est cō-
 tra hoc Apostolus, qui .s. de his lo-
 quitur, qui dum contraxerant, am-
 bo fuerunt infideles. Quamuis autē
 dimittere possit fidelis infidelē etiā
 cohabitare volentem, suadet tamē
 Apostolus ipse, quōd si de infidelib.
 coniugibus vnus ad fidem conuer-
 tatur, & alter cum eo habitare ci-
 tra iniuriam cōsentiatur creatoris, vt
 ipsum tū nō dimittat: quia fortē per
 eum similiter conuertetur. Potest
 autem & coniunx coniugem pro-
 pter alias concupiscenrias, quę ani-
 mam à Deo aberrare faciunt, dimit-
 tere. Quia si infidelis sua sponte di-
 scedat, aliam ducere fidelis potest,
 nec sequi eam tenetur, cum ambo
 infideles existentes iuncti fuerint.
 Si ambo iuncti fuerunt fideles, sed

DE SACRAMENTIS

vnus infidelis fiat, alter eam dimittere potest: sed aliā, illa viuente ducere non potest. Ratum est enim cōiugium fidelium, non autem infidelium, quia solui potest, nec habet illud triplex bonum, quod matrimonij actū à peccato excusat: nec meretur prēmium, quia ex fide nō est.

DIST. 40. Periocha.

Fœdera coniugij prohibens cognatio carnis,

Recta lege q̄tum duret ad vsq; gra-

Cvm & cognatio & affinitas matrimonium impediāt, in hac dīstinctione de carnali vidēdum est, dehinc etiā de spirituali. Vt aut̄ olim obseruatū est, ad septimū vsq; gradum habuit illa cognatio matrimonium impedire, quod ex Doctōrum veterum auctoritatib. liquet, quāuis aliter Isidorus, & aliī quidā inueniant gradus illos quo ad trūcum, computare. Quod aut̄ Grego. gēti Anglorū in quarto, & in quinto gradibus contrahere concessit, ad

LIBER

tempus hoc fieri
essent in fide
notandum, quod
eclesia hodie unive
gradu & supra, in
legitimas con
truncus incipitur

DIST. 41.

Quod ius cognato
citer vna
legitimē, affines
Affinitas (quā
niū impedit)
ad virum per
oris, & cōtra: eo
tus, vna caro di
vir & soror vxor
mo affinitatis gra
ris in secūdo gra
ter. Et illa olim in
septimum gradu
tum vsq; ad qua
ue impedit, mod
fia. Manet autē ip
matrimonio tran

LIBER IIII.

250

ad tempus hoc fieri voluit, cum no-
uiti essent in fide. Extra literam ta-
men notandum, quod modificante
ecclesia hodie uniuersaliter in quin-
to gradu & supra, inter personas a-
lias legitimas contrahi potest, &
truncus incipitur à patre.

DIST. 41. Periocha.

Quod ius cognatos inhihet conne-
ctier vna (mè.

Legitimè, affines necit idem minì

Affinitas (quæ & ipsa matrimo-
niū impedit) est parentela, quæ
ad virum pertinet ex parte v-
xoris, & cōtra: eò quod vir & vxor
eius, vna caro dicuntur. Sic ergo
vir & soror vxoris eius sunt in pri-
mo affinitatis gradu, filij vero vxo-
ris in secūdo gradu, & sic consequē-
ter. Et illa olim impediēbāt vsq; ad
septimum gradum: hodie vero tan-
tum vsq; ad quartum gradū inclusi-
uè impedit, modificante hæc eccle-
sia. Manet autē ipsa affinitas, etiam
matrimonio transeunte, ita vt im-

N S pediat

DE SACRAMENTIS

impediat contractus prohibitos e-
que sicut prius, eo qd uir & mulier
iuxta uerbum Dei sunt duo in car-
ne vna. Vnde & contra prædicta cō-
iunctos ecclesia separat. Si tamen
ignoranter coniuncti fuerunt, filij
eorum legitimi reputantur. Notan-
dum autē iuxta hoc, quod licet for-
nicatio sit omnis coitus extra con-
iugium, specialiter tamen est mere-
tricum, viduarum, & concubinarū.
Stuprum uero, est uirginum deflo-
ratio illicita. Adulteriū alieni tho-
ri uolatio. Incestus, consanguinea-
rum uel affiniū abusus. Raptus autē,
violenta eductio puellæ de domo
patris, ut ea corrupta in uxore ha-
beatur, siue ipsi, siue parēti illa fiat
uolentia, quod quidem morte pu-
nitur, nisi per confugium ad eccle-
siam raptor euadat. Sunt quoq; no-
tanda quædam nomina ad hæc per-
tinentia, scilicet fratrisa, leuir, iani-
trix, & glos, quæ quid significant,
patet in textu.

Dist.

LIBER

DIST. 42

Non tam sepe uer-

rio carnis,

Myrica quin mult

inter ea qua ma

diunt, est etiam

rio seu propinc

ter cōpatrem pue

matrem spiritua

quorum vnus al

te leuauit, aut i

uel confirmatio

inter filios carn

eiusdem homin

monium imped

iuncti, separand

legitimum ma

ut ab uxore sep

suam leuaret v

hoc separandu

tentiam at

quæ eum separ

ligendæ sunt d

leuant ante c

gium, uel sol

LIBER IIII.

DIST. 42. Periocha.

Non tam sæpe vetat nubentē agna-
 tio carnis, (gat.
 Mystica quin multo sæpius illud a-
 Nter ea quæ matrimonium impe-
 diunt, est etiam spiritualis cogna-
 tio seu propinquitas, quæ s. est in-
 ter cõpatrem pueri carnalem & cõ-
 matrem spirituaalem, & inter eos
 quorum vnus alterum de sacro fon-
 te leuauit, aut in cathechizatione
 vel confirmatione tenuit, ac etiam
 inter filios carnales, & spirituales
 eiusdem hominis. Hæc ergo matri-
 monium impedit: & si tales fuerint
 iuncti, separandi sunt. Si tamẽ post
 legitimum matrimonium aliquis
 vt ab vxore separari posset, filium
 suum leuaret vel baptizaret, per
 hoc separandus non est, sed pœni-
 tentiam at. Authoritates vero
 quæ eum separandum dicunt, intel-
 ligendæ sunt de his qui filios suos
 leuant ante contractum coniu-
 gium, vel solum ad terrorem lo-

DE RESURRE.

quuntur. Filij quoq; alicuius naturalis & spiritualis matrimonio iungi nō possunt, siue ante vel post cognationē spiritualē nati sint, & hoc quo ad eos, per quos ad compaternitatem deuētum est, de alijs secus. Neq; verō vxoris suæ commatrem aliquis post eius mortē ducere potest. Nec vir & vxor puerum simul leuare debent. Per hoc autem bigamia vel trigamia dānanda non est, quamuis à sacerdotio prohibeat.

DIST. 43. Periocha.

Hora resurgentes cunctos extrema videbit,

Laturos factis prēmia digna suis.

N Vllis fideiū dubitare permittitur, quin oēs qui & nati sunt & nascentur, & q̄ mortui sunt, & morientur, diuina virtute in die nouissimo resurrecturi sint ad tubā Christi, per quā aliquod euidentis & preclarū signū intelligitur: & quandoq; vox vel filij Dei, vel archangeli appellatur. Fiet autē hoc media

no-

LIBER

nocte, non quoad t
oculte, quando
cientiarum libri
omen bonis non in
sed in gaudiū & gr
Quorum etiam p
mentiam hic delecta
Magistrum alijs n
malorum scelera
nifesta. An vero
media ad iudiciu
is dubium vide
gatiua scripturis
formis. Quam
surgunt incorru
integri: non tan
biles, quia hoc fa
DIST. 4
Quantumcunq;
cunq; tenelli
Quidam obeāt,
quus erit.
N perfecta qui
Inili, omnes h
resurgent. A

LIBER IIII.

nocte, non quoad tempus, sed quia occulte, quando s. non putatur, & conscientiarum libri aperientur: quod tamen bonis non in tristitia cedit, sed in gaudium & gratiarum actionem. Quorum etiam peccata per poenitentiam hic deleta sunt, secundum Magistrum alijs non patebunt, sed malorum scelera omnibus fient manifesta. An vero aliqui sine morte media ad iudicium veturi sint, quamvis dubium videatur, pars tamen negatiua scripturis magis apparet conformis. Quamuis etiam omnes resurgent incorrupti, quia membris integri: non tamen omnes impassibiles, quia hoc fallit in damnatis.

DIST. 44. Periocha.

Quantumcunq; senes & quantumcunq; tenelli

Quidam obeant, vultus omnibus æquus erit.

IN perfecta quidem ætate. s. iuuenili, omnes homines absq; dubio resurgent. At non in eadem sta-

N 7 tura.

DE SACRAMENTIS
tura, sed in ea quilibet, quam vel ha-
buit, vel habuisset, si ad perfectam,
non impeditus, peruenisset etatem.
Omnes quoque generaliter resurgēt
omnib. membris integri, quocunque
materia corporum prius fuerit dis-
persa, ita videlicet, vt tota humani
corporis materia toti illi corpori
sit reddenda, quemadmodū in sta-
tua contrita, & ex eadē materia re-
parata aduerti potest. Hoc tamē dis-
simili fiet qualitate in corporib. bo-
norum & malorum. Nempe bono-
rū corpora dotāda sunt dotib. glo-
riæ, malorum verò corpora absque
his æternis ignib. tradenda. Quæ
etiā an cū deformitatib. suis resur-
rectura sint, Augustinus sub dubio
reliquit, nec curādum putauit, cū
de eorundem certa constet damna-
tione. De abortiuis quod resurgāt,
asserendum est, si vnquā anima vi-
xerint rationali. Quæ & tunc sicut
& monstra, à mōstruositate illa sua
sunt emendanda.

Distin,

LIBER
DIST. 45.
victum preclat
quibusdam
si tamen hoc ipse
Tatum post mor
Sanime pro meri
in locis sibi de
tra vel pccnas acc
post iudicij diem
pore scilicet res
puniendi sunt, in
ecclesie suffragi
lenti vita, vt iuu
quilibet pro m
pompe funeral
uorum solatia,
tam defunctis
est. Quod si pro
suffragia, pro p
vel tantū gener
dem ceteris par
pariter, quod i
pleniorē libe
ad celeriorē. h
mandi reperier

LIBER IIII.
DIST. 45. Periocha.

Viuētum preculas animis prodesse
 quibusdam (prius.
 Si tamen hoc ipsum promeruere
 Tatum post mortem corporalem
Sanime pro meritis vel demeritis
 in locis sibi deputatis præmia
 sua vel pœnas accipiunt, quæ tamē
 post iudicij diem augebuntur, cor-
 pore scilicet resumpto. Qui verò
 puniendi sunt, iuuari poterunt per
 ecclesiæ suffragia, hi s. qui in præ-
 senti vita, vt iuuarentur, meruerūt
 quilibet pro modo suo. Quāuis aut
 pompæ funerales magis sint ad vi-
 uorum solatia, decentem tamen cu-
 ram defunctis exhibere laudabile
 est. Quòd si pro diuite multa fiant
 suffragia, pro paupere verò pauca,
 vel tantū generalia, proderunt qui-
 dem ceteris paribus vtrique in hoc
 pariter, quòd non profint diuiti ad
 pleniorē liberationē, bene tamē
 ad celeriorē. Hi autem qui in fine
 mundi reperientur, & per ignem
 confia-

SACRAMENTIS
 quam vel ha
 ad perfectam,
 eratem.
 resurgēt
 quocunq
 dis-
 humani
 corpori
 ita-
 re-
 dif-
 corpore
 bene bono-
 glo-
 abbe-
 Que-
 sus-
 docto
 con-
 cana-
 gāt,
 a vi-
 ficut
 illa su-
 Dicit

DE RESVRRE.

conflagrationis & sanctorum orationes purgabuntur. Orationes etiam nostras angeli deo, qui omnia prænouit, offerre dicuntur, quādo quid agendum sit percipiunt. Quas quoq; sancti cognoscunt, quantum ad eorum pertinet gaudium & nostrum auxilium.

DIST. 46. Periocha.

Commiserans iudex, aliās æquissimus ipsos

Dānatos punit, q̄ meruēre, minus.

Non obstinantibus quibusdam authoritatibus, si rectē intelligantur, dicendum est qd circa damnatos est aliqua Dei misericordia in eorum punitione, non tamē sic, vt à peccatis vel à damnatione per hoc absoluantur. Cū autē misericordia Dei & ipsius iustitia sint idem, tamen propter diuersam nostram de Deo conceptionem seu effectum dei, aliqua ipsius opera misericordiæ, aliqua verò iustitiæ attribuantur. Qui & nunc occultē iudicans

153
LIBER
...ans s. purgando, c
...acando, tādē
...bit. Cuius quoq; t
...ones dispositio qu
...od etiam Psalmi
...ias domini mi
...veritatē, intelli
...od duplex est ad
...um vnus miseric
...iter iustitiam. V
...ona facimus, & r
...Quæ etiam miser
...iustitia, in omn
...ur operibus, sec
...dem secundum ei
...secundum effectū
...autem etiam sec
...signū, & hoc vel
DIST. 4
Vltima prudent
Christo,
Quam confirm
patrum.
A vocaliter
Atū iudicij ex

LIBER IIII.

dicans s. purgando, cōuertendo vel
 excæcando, tādē manifestè iudi-
 cabit. Cuius quoq; iudicia circa res
 omnes dispositio quandoq; vocāt.
 Quod etiam Psalmist. dicit, vniuer-
 sas vias domini misericordiam esse
 & veritatē, intelligi potest pro eo
 quod duplex est aduentus ipsius, q̄
 rum vnus misericordiam respicit,
 alter iustitiam. Vel quia eius dono
 bona facimus, & mala declinamus.
 Quæ etiam misericordia videlicet
 & iustitia, in omnibus Dei reperiū-
 tur operibus, secūdam aliquos qui-
 dem secundum essentiam, non autē
 secundum effectum: secūdam alios
 autem etiam secundum effectū, vel
 signū, & hoc vel occultè vel apertè.

DIST. 47. Periocha.

Ultima prudenti dabitur sententia
 Christo,
 Quam confirmabit candida turba
 patrum.

AN vocaliter vel mētaliter tan-
 tū iudicij extremi sentētia pro-
 ferentur

DE RESURRE.

ferenda sit, non est vsquequaq; per scripturas explicatum. Cū Christo tamen perfecti secūdum scripturas certo iudicabūt. Quod quidem per sedes duodecim quas ipse dicit, significatur. Erunt autem in iudicio ordines quatuor. Nā aliqui iudicabuntur & peribunt, vt impī Christiani: alij vero tunc peribūt, sed nō iudicabuntur, vt infideles: alij autē iudicabuntur & saluabuntur, decedentes s. in pœnitentia: alij quoq; sine iudicio tunc saluabuntur, vt perfecti in hac vita. Congregabuntur autē iudicandi ad iudiciū angelico ministerio, purgatione mundi per cōflagrationem ignis iam cōpleta. Et electi quidē in aëre, reprobī autē erunt in terra. Sicq; finaliter vltima à iudice proferetur sententia. An vero reprobī post iudiciū à dæmonibus puniendi sint, an non, diuersimodē loquuntur diuersi: negatiua tamen probabilior videtur.

DIST. 48. Periocha.

Soi

LIBER

& luna suos ven
tus
siet, at neuter def
forma quidē hu
am bonis q̄ malis
dicio apparebit,
tatis iudicabit,
uthoritates que
tribuunt, sunt in
he patre & spiri
m exercebit. Er
estis illa apparit
is, qui nec vnqua
poterunt diuini
tia diuinitatis ip
tuos, quod pro eo
bitur, quia in h
nostram meruit
plaris ipsius. Cu
locus erit in va
aëre circumcirc
& luna à clarita
buntur, & virt
miratione qua
Obscurabuntur

Sol & luna suos veniēti iudice mo-
tus

Sistēt, at neuter desinet esse tamen.

IN forma quidē humana Christus
tam bonis q̄ malis gloriosus in iu-
dicio apparebit, sed virtute diui-
nitatis iudicabit, secūdum quod &
authoritates quę Christo iudicium
attribuunt, sunt intelligendę. Neq̄
sine patre & spiritu sancto iudici-
um exercebit. Erit autem lætitię
iustis illa apparitio, & terrori ma-
lis, qui nec vnquam Christi videre
poterunt diuinitatem. Virtute e-
tiā diuinitatis ipse suscitabit mor-
tuos, quod pro eo humanitati attri-
buitur, quia in hac resurrectionem
nostram meruit, & est causa exem-
plaris ipsius. Cuius quidem iudiciū
locus erit in valle Iosaphat, & in
aëre circumcirca. Tunc autem sol
& luna à claritate iudicis obscura-
buntur, & virtutes angelicę ad-
miratione quadam mouebuntur.
Obscurabuntur autem & ante iu-
diciū

DE RESVRRE.

dicium ad literam, post iudiciū vero clarius lucebunt. Et quidem quo ad motum, cessabunt: quo ad esse autem semper manebunt ad Dei gloriam, & vniuersi decorem.

DIST. 49. Periocha.

Iudicio factō, geminas fore credimus vrbes,

E quibus hęc Diti cesserit, illa Deo.

E Xacto iudicio, duæ ciuitates. s. Christi & diaboli, fines suos habebunt. Illa quidem in gloria consummabitur, ista vero in miseria, sic tamen vt nec in illa omnes equaliter gloriam participant, nec in ista equaliter pœnā, sed vtrobiq; gradus quidam erunt. Quamuis autem omnes homines beatitudinem appetant, non tamen in eodem eam omnes quærūt. Neq; enim est vera beatitudinis ratio, habere id quod delectat, sed habere quod velis & nihil mali velle. Quamuis etiam omnes Deum cognoscant, tamen in modo cognoscendi est gradus

LIBER I
seu differentia. H
est beator. Na
uale sit omnium, q
gaudent, non ta
aque intensum g
modo. Quę etiam p
obie maior erit, c
um atq; cognitio
DIST. 50.
non poterunt, eri
ctus ab agno,
bene velle ma
boni.
N damnis mal
tas perseuerat,
peccatum, sed n
ta, eo quod sunt
meriti: ficuti & b
det, quod volunt
no firmatam. In t
terioribus mali f
à visione Dei p
tum ob volunta
etiam ex obliuio
narum inducta,

LIBER IIII.

us seu differentia. Hinc & vnus a-
lio est beatior. Nam & si gaudium
equale sit omnium, quo ad id in qui-
bus gaudent, non tamen omnium
est æque intensum gaudium & bea-
tudo. Quæ etiam post iudicium in
dubiè maior erit, quia maius gau-
dium atq; cognitio maior.

DIST. 50. Periocha.

Non poterunt, erit hircus vbi disie-
ctus ab agno,
Vel bene velle mali, vel male velle
boni.

IN damnatis mala quidem volun-
tas perseuerat, ea tamen non est
peccatum, sed magis peccati pœ-
na, eo quod sunt extra statum de-
meriti: sicuti & bonis in gloriã ce-
det, quod voluntatē habent in bo-
no firmatam. In tenebris quoq; ex-
terioribus mali fore dicuntur, eo qd
à visione Dei penitus sunt exclusi,
tum ob voluntatis malitiam, tum
etiam ex obliuione à grauitate pœ-
narum inducta, hoc tamē plus erit
post

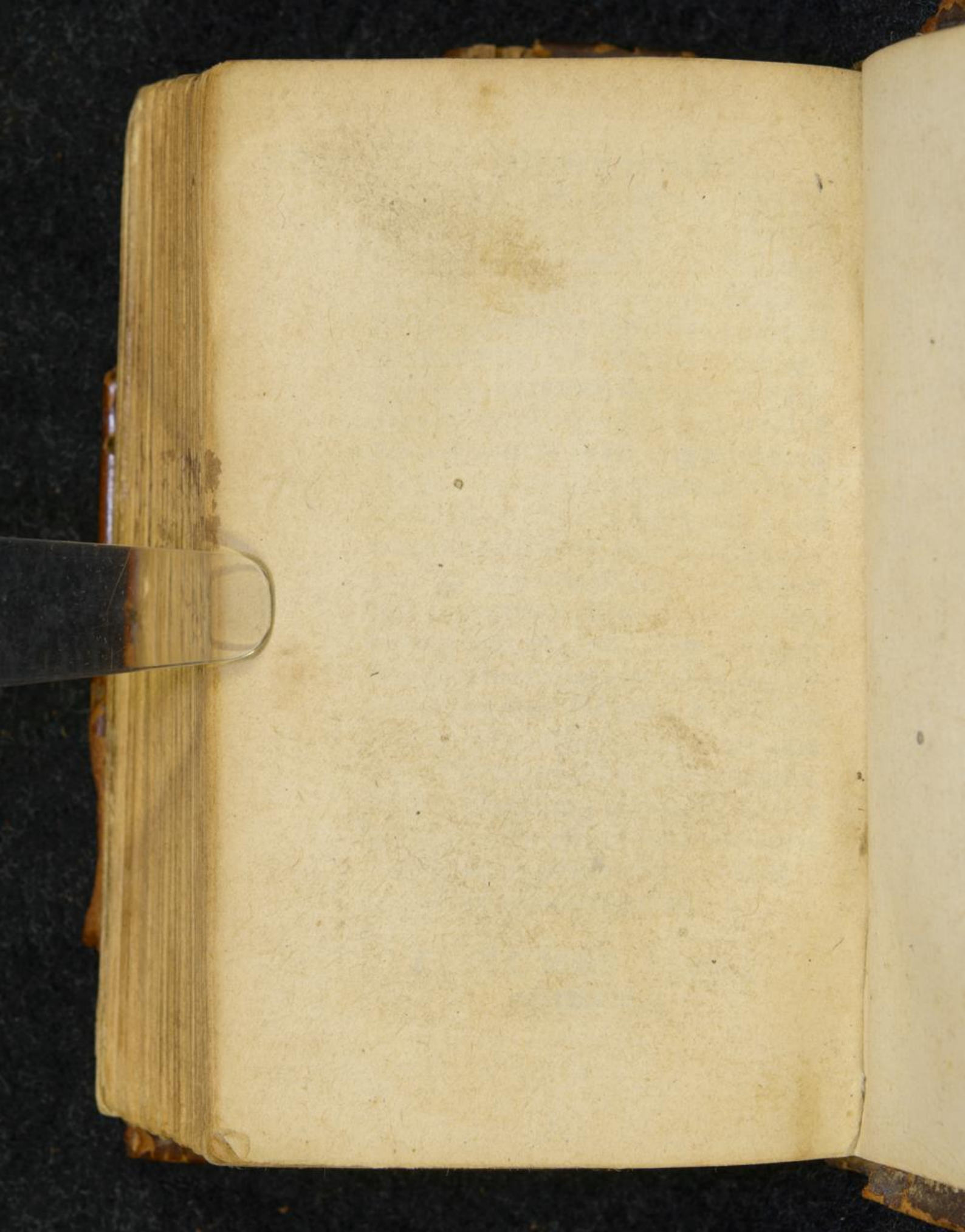
DE RESURRE.

post iudicium quam antè. Etsi autè curam aliquã de suis notis habeãt, tamen quę in mundo aguntur, non agnoscunt. Qui & in locis corpora libus ad pœnam detineri possunt, vt de diuite, Christo narrante, apparet, cuius tamen descriptio difficilis est intellectu. Vident autem se in mutuo boni & mali vsq; ad iudicij diem, quamuis per magnum chaos diuisi sunt. Postea verò, etsi boni malos visuri sunt, non tamen contra. Nec ad compassionem boni per hoc mouentur propter perfectam eorum voluntatem. Neq; verò per hoc gloria eorum minuitur, sed interim augetur. Ad quam beatorum perennem gloriam perducere nos dignetur is qui in solio sedet excelsò, de quo Magister pertractãt, à facie ipsius exorsus est, & per media procedens, ad pedes vsque eodem duce feliciter peruenit.

EPITOMES LIBRI
quarti Finis.

DE RESURRE.
 iudicium quam ante. Et si aut
 iudicium de suis moris habeat,
 que in mundo aguntur, non
 sunt. Qui si in locis corpora
 tantum trineri possunt,
 sunt, Christo surgente, ap-
 paret tamen obitio diffi-
 cultatis. Videri autem se
 hunc et mali vigi iudicij
 quantum per magnum chaos
 sunt. Postea vero, et boni
 virtutum sunt, non tamen con-
 ad compassionem boni per
 suentur propter perfectam
 voluntatem. Neque vero per
 ista eorum ministratur, sed in-
 angitur. Ad quem beatorum
 veni gloriam per docere nos
 qui in solo lesit exilio,
 Magister pertrahe iudice
 exantia est, et per media pro
 ens, ad pedesque eodem
 hunc iudicium perentit.

FINIS LIBRI
 quinti.

258

TIFFEN® Gray Scale

© The Tiffen Company, 2007

- A 1 R
- 2 G
- 3 B
- 4 M
- 5 W
- 6 G
- 7 K
- 8 C
- 9 Y
- 10 M
- 11 B
- 12
- 13
- 14
- 15
- 16
- 17
- 18
- 19

TIFFEN® Color Control Patches

© The Tiffen Company, 2007

- Black
- 3/Color
- White
- Magenta
- Red
- Yellow
- Green
- Cyan
- Blue

